

Locuinta Redactorului

si

Canceclari'a Redactiunii

e in

Srat'a tragatorului

(Lóvész-uteza), Nr. 5.

Serisorile nefrancate nu se voru primidecatunumai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.” Articlii tramsi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va essi Joul-a si Dominec'a.

Pest'a, 28/16 Maiu 1873.

Să înregistramu faptele implinite, intru că numai asiè potemu să fimu a stare a ne orientă, daca nu mai parte in viitoru, celu pucinu de ni pre mane. Numai asiè vomu fi inare a da direcțione buna si salută a passflorii nostri, daca vomu tiené multu de faptele acelioru-a, cari mai multu ne importa. De o cam data ne omu occupă mai pre largu de marea schimbare ce s'a seversftu dillele aces-s in Francia; o schimbare acest'a, o catastrofa, a carei gravitate este ne-eculabila, alle carei consecintie nepre-diute, inse in totu casulu mai multu si mai pucinu funeste.

Thiers a cadiutu si Mac-Mahon, alele de Magent'a, este alessu presiente allu Republicei. In annulu allu eilea dupa devingerea Communei, francia stă era-si la pragul unei revolutiuni, inaintea unei noue epoce a toriei selle. Cine inse ni va spune? me se va incumetă a prognostică, că titlu, ce nume are să porte odata testa epoca? Fi-va ore revolutiunea, scellu inflaciatu intre frati de su sange, carea se va incercă a sterpu cu totul pre Francia din sfrulu similor factori ai heptarchiei europe? sau că dora restauratiunea monarchista vră să-si pregatesca calleau spad'a ducelui de Magent'a? Sau nu este nici un'a din aceste, ci contra este primulu passu cătra bellulu de resbunare? Aceste sunt rebărari cari astă-di se audu de preale fia-carni moritoriu; intrebări, si preoccupa, implu de spaima, frica chiaru de terore spiritele si anime-nu numai alle celor ce porta-pa si sunt urdfiorii acestei situa-mi, ci chiaru si alle celor mai cinice si mai innocente fintie umade pre intrega acesta parte a glosui ce locuim.

Betranul Thiers, care prin inteli-tiunea si tactulu seu, in tempulu lui mai critie a sciu si conduce anci'a printre Scilla si Caribde că-a limanul fericirii si allu salutei; restu mare patriotu, care prin ener-gia sa straordenaria a stabilitu ordene si pacea in intru si prin faptele de maretie a storsu nu numai restula, ci chiaru si admiratiunea ini-tialor esterni ai poporului francesu; restu caruntu diplomatu, care a redi-ru Francia din ruine era-si la culmea innalzimei selle — a cadiutu si loju seu l'a ocupat ducele de Ma-na marescalcul Mac-Mahon. Impre-marea, că acestu nou presiedinte al Republicei, precum si presiedintele marii nationale, Buffet, se tienu de rădăna bonapartista, face pre multi a de, că restauratiunea Napoleonidu este prin acést'a assecurata. Ce e bine, asiè se pare a fi, inse pre alta parte să nu perdemu din modulu, prin care a ajuns Mac-Mahon in fruntea Republicii. Prin allegerea lui Mac-Mahon de medinte allu Republicei monarchistii voit u a ajunge de-o-cam-data alta-de cătu a impededă proclamarea publicei definitive si a-si assecură trea armata, spre a tiené astfelii frenu pre republicani si pre radii. Inse indata ce nu va mai fi vorba de combaterea Republicei, atunci intele si nisuntiele differitelor

fractiuni monarchistice se voru separa, fia-care va cauta a trage jaru la o'la sa, si apoi să nu uitamu, că in fine poporul francesu, care in majoritatea sa este republicanu, inca va ave să stee la vorba.

In assemenei impraguri este greu d'a face combinatiuni pre venitoriu, de-ora-ce din tote aceste se vede, că pacă interna a Franciei nu este assigurata nici baremu pentru unu momentu; potemu fi inca pregetiti a primi in tota or'a scirile celle mai neacceptate.

Manifestulu prin care ducele de Magent'a adduce la cunnoscintia adunarii nationale primirea grellei sarcine de conducatoriu allu destineloru Franciei, nu amintesce prin nici unu cuventu Republic'a, ci se marginesc a accentua, că cu ajutoriulu lui D'dieu si allu armatei spera a sustine pacea si ordenea in terra si astfelii a continua opera eliberarii pamentului francesu de listele straine. Inse pre candu se cetea acestu manifestu in adunarea nationale, si pre candu monarchistii lu salutau cu viue applause, pre atunci multimea de pre afara strigă necontentu „Să traiesca Republic'a! Să traiesca Thiers!”

Noi ca Romani, ca frati de unu sange cu poporul francesu, n'avemu de cătu să ni esprimem dorerea si ingrigirea in facia unei assemenei critice situatiuni; n'avemu de cătu să conjurămu pre toti cei ce si-iubescu patria si nationem, ca să tante si nisuesca a evită revolutiunea, spre a feri Francia de noue versari de sange, de noue doreri si desastre, cari i-aru storche poterile abie recascigate, aru slabii-o pentru mai multu tempu si astfelii ar silii-o a tiené inca mai multi anni truppele inimicului seculariu pre pamantul seu.

In mediulocul cellei mai mari nemorociri, ba chiaru in momentulu candu este apprope a-si dă ultim'a respiratione, omulu si-mai face totu-si oreari sperantie de scapare; pentru aceea si noue ni place a crede, că Republica francesa nu numai n'a cadiutu, ci din contra, acestu incidentu contribue la stabilirea ei mai multu de cătu totu ce s'a facutu pana acum spre acestu scopu. Prin acesta cadere republicanii si-au reafiatu scopulu loru concretu, parol'a loru, pre candu din contra monarchistii chiaru prin acesta victoria si-au perduto tactic'a, intellegera si unirea de pana acum; differitii candidati de tronu voru incepe a rivaliză intre sine si intr'o bona demanetia ne vomu pomeni, că guvernul lui Mac-Mahon a morit in aceea-si sala purpură, in care s'a nascutu, fără a se fi versatu vre-o picatura de sange.

Romanii in ultim'a adunare gen. comitatensea Clusiusului.

(Fine.)

Intr' alta dì dupa șmedie-di comitele supr. pune la ordine intre altele propunerea d-lui prot. G. Popu, suscrissa de dd. propunetoriulu L. Vaida, Anan'a Popu si Leonardi Popu, ca comitatulu prin o representatiune să roge pre ministrul de culte si invetiamantu, că din proiectul de organisare a gimnasielor primitu de senatulu scolast. de terra să se omita acellu §, ce prescrie

limba mag. de limba a propunerei in tota gimnasiele, fora exceptiune, deci si in cele confesionali; să se omita ca limba, ce vetema §§. 14 si 17 ai art. d-lege 44 din 1868 cum si intercalarii culturali alle nemagiarilor. Majoritatea comisiunii permanente primise amintit'a propunere spre recomandare plenului, dara in locu de represintatiune voia numai simpla amintire in protocolul adunarei generali.

D. aceea se scola d. propunetoriu si arata justeti'a propunerei selle originali „Bine că — dice intre alte — obiectul din desbatere inca numai ca proiectu ni ammenintia limb'a in scolele iostre confesionali si natiunali, dara principis obsta etc.” Cere dreptu aceea, represintatiune, de-ora-ce una simpla memorare in protocolu ar' poté fi usor trecuta cu vederea.

D. L. V a i d a are asià de neclata credintia in sentiulu de justitia a membrilor comitetului adunatu, incătu nu crede că se va affla unulu, care să nu partinésca acesta prea justa propunere. Intru atât'a e convinsu despre ast'a, căt'u inca inainte cutedia a-si esprime multiumita, că ci on. comitetu binevoiesce a sprinzi motiunea. Nici si-creu cuventu din alta causa, decătu pentru imprejurarea, că comitetul permanent recomenda a se esprime partinrea acestei motiuni, nu prin represintatiunea ci numai protocolarimente. Vorboriulu din contra recomenda, ca mai cu scopu, reprezentatiile unu; că-ce dorintia comitatului se va respici a estmodu mai serbatoresce si va ajunge mai rapede si mai siguru la cunnoscintia d-lui ministru de instructiune care deputatilor natiunali in Pest'a li si promisse stergerea acelui punctu din proiectul cestiuatu. Ministrul si-va si tiené parol'a, fora indoiela; totu-si prin represintatiunea nostra vomu provocă poté assemenei represintatiuni si din alte comitate, si asià ministrul cu occasiunea desbaterilor dietali asupra proiectului din vorba, de cum-va punctul stergundu s'ar reimprospetă de nou din vre o parte, va poté mai lesne esoperă omitterea lui, ca a unui-a, contr'a carui se va fi respicatu opiniunea publica si a unor municipie cu majoritate magara.

Professoriulu Silas si ca Romanii nu poté decătu se primésca propunerea; ar' primi-o inse si că Magiaru nascuti, intru atât'a o tiene de justa. Ba o iene nu numai justa, ci si manutitoria pentru patria intregă, că-ce ea tientese neimpiedecarea si inlesnirea generalisarii invetiamantului publicu, firesc prin uniculu modu possibile, acelui-a allu limbei natiunali. Necesitatea acestei generalisarii in tempulu nostru e universalmente recunoscuta. Au tecutu tempurile nefericite, candu se cedează, că poporele lassate in intunericu ignorantei sunt mai lesne de guvernaturu. Esperientia secliloru ne invetă, că poporele mai cultivate, cari prin irmarie si-precepă mai bine interesele proprii ca si detorintile cătra statu, in tempu de pace propasiescu cu passu mai siguru, era in cercuștari grele pentru statu sunt mai patriotic si mai pucinu primitorie de agitatiuni ostili.

Vorboriulu roga mai departe pre memorii mag., să binevoiesca a vota pentru represintatiune, din motivele produsse de antevorboriul G. Popu si L. Vaida. Nu dica, că punctul proiec-

Pretiulu de Prenumeratius:
Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siese lune 5 " "
Pre anulu intregu 10 " "

Pentru Romania:
prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 16 " = 16 " "
" 3 — 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrae pentru fiesce-care publicatiune separatu. In locul deschis 20 cr. de linia.
Unu exempliaru costa 10 cr.

rului, care ne neliniscece, e numai ma, că-ci proiectulu intregu s'a publicat si in foia officiale „Budap.-Kozl.”, carea avea detorintia macaru dupa reclamarea diuarielor natiunali a deminti sau corregi acellu punctu, cat ce n'a facutu. — Puna-se membrii mag. in pusetiunea nostra si aduca si aminte, cum se demustră inainte cu vre 15 anni lips'a eliminarii limb. mag. din scolele mai innalte. Pre atunci se dicea: tenerii absolvti in gimnasiu mag. nu potu studea cu successu la universitate de-ora-se nu sciu bine limb'a germ., deci acest'a trebue introdussa preste totu ca limb'a propunerii in gimnasiu super. Iuca nu potu precepe studeele propuse germanesca, deci limb'a germana trebue introdussa si in gimnasiile inferioare; dăra cei din gimnasiile super. iuca nu potu precepe studeele a progressarii, deci si normele si scolele populari sunt de a se germanisă, si prin acestu climace tendintia de germanisare nu se sfia a descinde pana la prunculu din pântecel mamei. „Cum ve sentiati atunci? Puneti, ve rogu, man'a pre anima si marturiti sinceru: au nu ve prindea ingrigire de venitoriulu limbii si ginte vostre? Nu ve mirareti dara, daca pre noi assemene ne alarmédia atari faime si proiecte. Ca confrati sinceri alergati a ni luá stanc'a de pre anima, a ne mantu de o stare grigia primindu si se face represintatiune. — Se dice, că Magiarul si-dă si camesia celui ce odata i-a casigatu increderea. Romanulu de sigura a meritatu acesta incredere in dieci de secli si in sute de batalie crunte, in cari sangele seu s'a inchiagatu cu allu Magiarului intru apperarea acestei patrie. Si ellu totu-si n'a poftit niciodata si nu postesce de la fratele seu mag. camesia, ci numai dereptulu seu, macaru una parte din dereptulu seu santi si realienabile.”

La tote aceste proton. Nic. Gyarmati oppune, că dupa ce in obiectulu acestu-a de la locurile innalzate n'a sositu inca nici o scriore officiala, comitetul prin una represintatiune concependa dupa faime surde s'ar face numai de risu. Dsra atâtu prof. Silasi cătu si secret, gub. L. Vaida de unu accordu i-aréta, că in presupunerea d-lui Gy. comitetul s'ar face de risu si prin notitia protocolaria, cu carea inse se invoiescu frati mag. Adeverulu e, că obiectulu acestu-a este destul de constatru prin foile guvernului. Decei represintatiunea din contra va sierbi numai spre gloria comitetului clusianu, ai carui membri si pana acum documentara mai multa justitia, decătu in celle mai multe municipie. Daca comitatul mai de multe ori chiaru si in affaceri de simpla eticheta a tramsu represintatiuni, se nu pregea a tramsu si in acestu obiectu atâtu de ponderosu; si daca acum e asià de justu, de partinsece motiunea, arete si bunavointia in mesura deplina, partinindu-o prin una represintatiune cătra ministeriu.

Pentru propunere in sene mai vorbita Sig. Gyarmati, Al. Déési si Sam. Vaida. Pre urma comitele supr. affla una midiulocire intre represintatiune si intre simpla notitia protocolaria, acea adeca, ca unu estrassu protocolariu de spre primirea acestui obiectu se se tramsa numai decătu d-lui ministru allu cultelor, — cu care si propunetorii se declarara multiumiti.

Astfeliu decurse acăsta lupta parlamentaria. Cu una propunere Romanii picara, cu cea-lalta reusira, si inca intr'unu obiectu nici-decum secundariu. Inveniatu're: că fratii mag. inca nu sunt totdeuna si in tote neprimitori de argumente sanetose. Daca in unele i predominesc pofta omenesca de egemonia si frica de a nu devin cu tempu covershti de Romani si celle latente nationalitati, de alta parte depinde si de la noi a-li arretă era si era atat vanitatea acestei temeri, catu si nejusta si stricatio'sa trecere preste marginile admissibili alle acelei pofta de predominire. Arretarea acesta trebuie se li-o facem pretotideni, necontentu si cu resolutiune barbatessa. Siovaires n'are aici locu. Neactivitatea nostra pre terenul politicii si stricatio'sa pentru noi ca si pentru ei, ca-ci delunga era multu doritei impacari. Ori activisti daca ori passivisti, potemu fi si se ne adoperam a fi si pre terenul politicii si in realitate activi. Asta se ni fia devis'a toturor!

Seleusianu.

Hatieg 22 Maiu 1873.

Dominule Redactore!

Doreroze sunt momintele in cari iau pen'a se vi scria. — Pieptu-mi mi se strunge, anima in ellu mi se frange, mintea mi se intuneca, nu sciu de mai exista ca Romanu ori ba, candu me vedu facia in facia cu gigantului monumentu allu des-onorei, dedicatu de conducatorii poporului din Hatieg, si carele va figură ca una peta negra si nestergibile pentru totu-d'a-un'a in annalele vietii acestui oppidu.

E vorba de alegerea deputatului indeplinita in 20 Maiu st. n. Cine ar' fi cutedat a prognostica, că alegerea a dou'a deputatului va fi atat de scandalosa? Ce minte, fia catu de agera, ar fi potutu prevede că: parentii activitatii din ver'a trecuta, se voru converti ca paintr'o minune in columne de marmora alle possitatii? Cine ar fi potutu crede, că acei conducatori, — dupa-ce au bagatu poporul in calitatea activitatii, dupa ce l'au deprinsu a votis'a, dupa-ce au dedicatu unu standardu, sub care insi-si marturisesc că totu-d'a-un'a li place a lupta, — acum se prosterna la pamantu cuprinsi de o frica panica, acum se le inchiaje sangele in vine, acum se arrunce standardul mandriei si allu onorei in tina, si aceste tote numai la audiulu despre importanta figura a lui Lonyay? — O nefericita oppidu! si de 3 ori nefericita poporu!

Un'a din doue: conducatorii poporului din Hatieg nu sciu deosebire intre adi si eri, intre presente si trecutu, in politica, si atunci pentru ce se obtrudu in fruntea trebilor? pentru ce nu se retragu in liniscea vietie casnice? — seau de sci, atunci pentru ce li lipsesc buna-voint'a? de ce ducu poporul pana in marginea abisului; er acolo lu perasescu? pentru ce nu s'au incercat a abate de la ellu rusinea in carea s'a cufundatu intr'unu modu atat de orribilu? Că-ce e adeveru fapticu: Lonyay e deputatul Romanilor din Hatieg. Cifrele atesta destullu de elocinte, dintr 118 voturi, 15—20 straine, er restulu ca la 100 romane, si asta e una urmare immediata a possitatii respective a parasirei activitatii incepute in annulu trecutu. Nice unulu dintr acei-a, cari numai ser'a tardu in ajunulu alegerei au decretat si imbracisat passivitatea, nu s'a dusu la poporu se-lu informacie; nice unulu nu s'a ivit intre poporu se-i de una directiune, se lu imprascie pre acasa ca-ci poporulu fiindu avisatu mai nainte de spre actulu alegerei s'a presentat intr'unu numeru destullu de frumosu; nime a facutu cunoscute comissionunei collegitorie de voturi, că Romanii au imbracisat passivitatea. Toti au taentu.

Cine va fi acum acellu-a, care se pota affirmă prin acte, că Romanii au remas pasivi? Fientia umana nu! N'a votisatu intelligentia voru dice unii... se pote? — Ore allu duoilea votisantu dintr Romania, n'a fostu chiaru acellu-a, care ser'a la consultarea preliminaria a vorbitu de doue-ori pentru passivitate?... O rundunea nu face ver'a. Bine dar' o facu 10 ori 20; nica atatea; atunci o facu tote la elita, că-ci chiaru atat prepondere dia votulu celu cu 50 mii in portofoliu, ca si

acellu cu 5 cruceri, chiaru asiā are dreptu la actulu alegerei celu intellegrante ca si ellu ignorante. Nemicu mai multu, nemicu mai pucinu.

Tote scandalurile comise la alegerile din Transilvania sunt de o importanta disperatoare pre langa scandalulu comissu acut in Hatieg, a carui groznica se reflecta cu pta poterea a supr'a conductorilor cari l'au atatu cu atat mai tare, că-ce multe sgo ote surde cerculedia prin oppidu.

In 21 Maiu s'a consacratu passivit ea, din partea intelligentiei prin 80 de blii si mai de 2-ori atatea lampe alle lui Bacha ér din partea poporului prin doue buti de gau.

Că corolariu la tote: Nice in tempu invasiunei ottomane n'au fostu asiā decorate stradele cu morti, cu acea observare inse, că acestei au fostu morti de beti; pre mult, cari n'au avutu cine-duce a-casa, — i-a situat aurora urmatorie insa-si pre langa palacuri.

Callelorindu prin Hatieg si audiendu-le aceste, parte vediendu-le, m'am semisit obligat a le adduce la cunoscinta publicului cellui mare, nu că dora aru fi cui-va spre onore ci fiindu că pentru unu reu mare, cei din urma incercare de a-lu cură e alergarea la tribunalulu marelui publicu. Unu caletoriu.

Camer'a representantilor Ungariei.

Siedintia de la 24 Maiu 1873.

Presedintele deschide siedintia la 10 ore din dñ, si intre altele comunica camerai, că cont. Alberto Lonyay, care este alesu deputatu allu oppidului Hatieg, si-a presentat literele credintiunale.

Vincentiu Bogdanu interpelledia pre ministrul de cultu si instructiune publica, că are cunoscinta si este in stare se dñe desluciri cu privire la accusarile ce profesorele de la universitate Aug. Lubrich le a dedicatu contr'a seminarului pedagogicu preste totu, si in specie contr'a unoru membrei ai corpului professoral de la acellu institutu s'a organisat in unu modu contrariu chiaru si cu celle mai clare principie alle pedagogic? — Daca dñ ministru z'ca

despre o assemene calamitate, cugeta d-sa celu pucinu a ordoná investigatiune in acesta privintia si astfeliu a grabi intru delaturarea reului ce pote s'ar ivi intr'un'a seau intr'altra privintia? — Interpelatiunea se comunica ministrului concernintu.

Camer'a trace apoi la ordenea dñlii si ie in desbatere responsulu ministrului de justitia la interpellatiunea ce deputatulu Horánszky i-a adressatu cu privire la ereditatea secuestrata a lui Kohner.

Ferdinandu Horánszky este linisit, că acesta affacere, in partea sa de dreptu s'a complanat prin desdaunarea respectivilor creditori, regreta inse, că acesta s'a intemplatu asiā de tardu. Oratorele observa apoi, că cu tote acestea autoritatea ministeriului de justitia se affia in jocu, dar fiindu că nu doresce si nu voiesce se fia nedreptu si numai de o parte informatu intru judecare procedurei acestui ministeriu, roga camer'a ca se provoche pre ministru z-i presentă tote actele referitoare la acesta afacere.

Ministrul de justitia Pauler: Onorab. Camera! Affacerea din cestiune este d'a se privi din doue laturi, si a-nume atat din punctu de vedere allu procedurei officialilor de la ministeriului respectivu catu si din punctu de vedere allu desdaunarii. Incatul pentru partea prima, am spusu-o inca cu occasiunea trecuta, că acestu casu s'a intemplatu in an. 1871, si s'a intemplatu asiā, că din nebogare de seama s'a predat lui Kohner, care falimentasse, unu cambiu secuestrata pre calle judecatoresca.

Oratorele narredia apoi pre securtul intregi istorii a dejā cunoscuta, cum adeca Kohner, locitoriu din Pest'a, a falimentat, cum s'a intemplatu d'a ajunsu in possessiunea unei ereditati considerabile dupa mortea fiului seu in Havann'a si cam creditorii sei, audiendu de acesta, si-au reinnoit pretensiunile. Ministrul spune apoi că spre multumirea pretensiunilor celu pucinu a creditorilor cari aveau antitate s'a depusu la ministeriul de justitia unu cambiu tramsis din Havann'a in valore de 9799 franci si 8 centime, si acestu-a este cambiu cu pricin'a. Ministrul recunosc

apoi, că aici subversedia o errore, o negliginta destullu de regretabila, d-sa inse n'a potutu se ordone investigatiune disciplinaria contra officiantului responsabil si culpabilu, de-ora-ce acestu-a este superioru toturor membrilor, ce ar fi avutu se formede commisiunea disciplinaria, carea se affia in sinulu ministeriului, de alta parte apoi nici n'a afflatu de lipsa, de-ora-ce insu-si d-sa a studeat cau'a, a vediutu că din ce cau'a s'a commissu errorea si astfeliu a complanat lucrul dupa cum a afflatu de bine, dupa cum i-a dictatu conscientia. — Ce se attinge de a dou'a parte a acestei affaceri ministrul spune, că respectivu a depusu banii si acesti-a s'a impartit in tre creditori. Prin acesta cestiunea ar fi rezolvata; remane deci ca si camer'a se enunca, daca este multumita cu atat'a, ori nu.

Eduardu Zsedényi presinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'a ar ave se iee actu despre responsulu ministrului si astfeliu se treca la ordenea dñlii.

Franciscu Deák inca ie cuventul intru apperare ministrului. Vorbesce atatul din punctu de vedere allu errorei commise din partea officiantului respectivu, cătu si din punctu de vedere allu desdaunarii creditorilor. Spune apoi, că ministrul si-a implementu detorintia in ambele privintie. D-sa inse nu este de parere, ca camer'a se cera de la ministrul prezentarea actelor relative la acesta affacere, pentru că are deplina incredere, că ministrul a desfasuratu starea lucrului dupa cum se affia in realitate; dreptu aceea d-sa primesc propunerea lui Zsedényi, d'a luă actu despre responsulu ministrului si d'a trece la ordenea dñlii.

Colom. Tisz'a reflectedia lui Deák si intre altele dice, că daca este lipsa a se aduce lege si despre justitia administrativa, atunci Ungaria se incete a se mai numi tierra constitutionala. Oratorele springesce propunerea lui Horánszky, relativ la presentarea actelor.

In fine cestiunea se pune la votu si majoritatea accepta propunerea lui Zsedényi.

Siedintia de la 26 Maiu, 1873.

Siedintu se deschide la tempu-indatenatu. Antoniu Szakáll, in calitatea sa de reportore, comunica intre altele, că Ioachimu Muresianu, alesu deputatul in distr. Nasendului, cerc. Rodnei provocatu fiindu inca inainte de Pasci, spre a-si presentă literale credintiunale si a-si ocupat locul in camera, a respunsu pre calle telegrafica, ca se mai dñe tempu pana dupa serbatorile Pascelor; aceste inse au treantu de multu si cu tote acestea dlu Muresianu nice nu vine a-si ocupat locul in camer'a, nice nu-si tramitte literale credintiunale; — intreba deci camer'a, că voiesce a resolve acesta cestiune, seau cugeta a mai accepta. (Colomanu Ghyczy cere a se pune cestiunea la ordenea dñlii.) In urm'a acesta camer'a decide a pertracta acesta cestiune in siedintia prossima.

Se publica apoi resultatulu alegierii din siedintia trecuta. In acesta siedintia s'a alesu adica doue comissioni, un'a catastrală, era alt'a pentru esaminarea fondurilor si a fundatiunilor ee se affia sub administratiunea ministrului de culte si instructiune publica.

Diu'a pentru siedintia prossima, nepotendu-se statori de pre acum, se va anuntia in modulu indatenatu, prin placate.

Diecesa Ghierlei la 15 Maiu 1873.

Neci odata dora sentintia „Stiul si omul” nu s'a addeverit mai bine ca prin correspondintia, respectivu replic'a din Bai'a Mare, nu are cunoscinta propria: cum de domulu protopopu din Seini, Dnulu Georgiu Maniu, in intregu cursulu vietiei s'a negat pre sine pana la error e ostensibil numai si numai in sadirea romanismului, propassirea poporului si inflorirea besericilor.

Nu D. Replic. nu pota nega că Maniu in restempu de 10—12 anni a economisit confischiunei selle unu capitalu de pre-

10. mii floreni v. a.: a infinitat si susținutu doue clase elementare in spiritu romanescu si cu successulu celu mai eclatant a cumparatu fonduri pentru beserică si casă parochială in loculu celu mai de frunte al oppidului său; numai meritul Maniului este asta-di beserică din Seini e proprietate unei sesiuni preste 150 cubuli de pamant dñciu, aceste tote indaruleva nega Dnulu replicante, pentu că la acellu casu lu voru minti in sepete depuse in fondamentele maretiei besericio romane din Seini.

Branu? ah, Domnula meu, candu puncii acestu nume, attingeti palari'a si desigur curelele incaltimentelor! Spune: Domnula meu, candu si cine a infinitat cu doue clase, si asta-di confessionale, pentru elevii si elevele greco-catolice din oppidu Satmarei? Cine a conceputu idea si a murit pentru intruparea dotatiunei unei cate-

chise romane din comitatul Satmarei la Seini, Satmaru, si in centrul Tierrei Oasului la Bissa, unde Romanismul e periclitatu din cau'a: că pre langa totu zelul laudabilu s'a potutu infinita scola romanesca, pentru sentientele inflaccaratate nationale alle lui Manu si Branu si a „unum foră de nume” decum-va acestu-a e parcului Bissadului.

Adeca, onorati cetitori! dupa logic'a baia-mareana: uniculu talismanu alu nationalitatii noastre este miserabil si pogaci a cari elementulu strainu nu se poate impacă — pre Doroghani i-a magiarisatu preoți desnationalizati; — la Seini, Satmaru si Bissadu Romanismul e periclitatu prin sentientele inflaccaratate nationale (ipsissima verba). — Frumosa logica, frumose argumente, si rigorosa consecinta!

D'in parte-mi, Domnule Redactoru! n'am intentiuua a face cea mai pucina reflexiune asupr'a acestor asserte din unică cau'a pentru că am esperiatu, că astfeliu diseredi toti acei-a, cari sub velulu nationalismului venea si a scopuri egoistice seu marsiave — atat'a totu-si sum silitu a observa, că daca cutare a potutu meru ore-candva testimoniul de maturitate cu astfeliu de capacitate: daca cutare aspira la titlulu „Maria Ta” cu assemenea logica; daca in fin cutare are cutediantia a essi in publicitate cu decifratele consecintie, atunci si „frunziș și gănsesci, reu me doru calciale” in e poesia, si inca classica.

Amu dñssu, Dnule Redactoru, că nu mi scopulu a me demisit in censurarea partii acestei-a este Salvarea onorei a lor trei barbati, attacati in firm'a si terminati mai nelociali de Dlu replicantele din Bai'a Mare.

Cicerone (Brutu XXIII.) este-moda admesce pre oratori „Duae summae sunt in oratore laudes; una subtiliter disputant ad docendum; altera graviter agendi ad ammos permovendos” era Montalembert, in discussiunile sale „prefere mintiunei scandalulu.”

Auctorele replicei amintite nu a dispus tatu neci subtiliter atunci cand attaca personae si famili, cari pre Dsa neandu nu l'au provocat; preferi medie a ciulu a deverului atunci candu aseredi că in Seini, Satmaru si Bissadu, neci urmă este de scola romanesca. — Se-va escuta potre S. Sa replicantele cu nescintia a se forma in parte la partfa! ah! atunci culpabilulu pota fi scapatu prin unu am sciutu“ inase replicantele mici pre aceste calle nu pota ave mantuinita.

Pentru că, onorati lectori! faptele si mritele barbilor attacati de D-sa, pre ori in teren, fia besericescu, fia nationalu, scolasticu, sunt cu multu mai inverdate si palpabile, decatul ca elle se nu fia devenit u cunoscinta si vederea romanului Satmaru, fia acellu-a chiaru si renegatu. — Din vecinitatea Seinilor nu pota affirmă, nu are cunoscinta propria: cum de domulu protopopu din Seini, Dnulu Georgiu Maniu, in intregu cursulu vietiei s'a negat pre sine pana la error e ostensibil numai si numai in sadirea romanismului, propassirea poporului si inflorirea besericilor. — Nu D. Replic. nu pota nega că Maniu in restempu de 10—12 anni a economisit confischiunei selle unu capitalu de pre 10. mii floreni v. a.: a infinitat si susținutu doue clase elementare in spiritu romanescu si cu successulu celu mai eclatant a cumparatu fonduri pentru beserică si casă parochială in loculu celu mai de frunte al oppidului său; numai meritul Maniului este asta-di beserică din Seini e proprietate unei sesiuni preste 150 cubuli de pamant dñciu, aceste tote indaruleva nega Dnulu replicante, pentu că la acellu casu lu voru minti in sepete depuse in fondamentele maretiei besericio romane din Seini.

romane in Satmariu? — dora cicanii Dvostre? nu, Dnului meu, nu! ci pre candu Dvostre faceati svaturi preste svaturi in contra amalgamisarii: pre candu capulu vediutu allu acelui acestei-a pre nesce „fac me talem, talis ero” de proseliti i fanatisá blaterandu, cu ardele anune ci in raiu” — pre candu... dico, pre atunci Branulu, numitul Dvostra fara ori ce meritu: diu'a noptea a studeatu callea si modulu, cum se scape de abisulu perirei Romanismulu din Satmariu: a muncit cum se adune cellu pucinu mladitele, unic'a sperantia a natiunei nostre — in ma societate de lectura: a cersit prin publicu si calli private carti romanesci pentru biblioteca teneretului: a procurat diurnale de spiritu romanu afara de cele din patria si din Romani'a libera.

Asi, Domnul meu! pre candu intregă dica Dvostra a b o n e d i a d o n e e s e m p l a r e d i n F e d e r a t i u n e — c e l e lalte diurnale rom. neci de aumenule cunosceti — atunci studentii romani la gimnasiulu magiaru din Satmariu se nutriu cu nectariulu vivificatoriu al diurnaleloru din Romania libera „Steu'a Dunarei”, „Traianu”, „Trompett'a Carpatiloru”, „Romanulu” si „Isis au natura”.

Asi Domnului meu! meditedia pucinellu si te vei convinge, ca acestea nu sunt assertiuni essagerate, ci fapte complinite cari n'au rebutintia de neci unu comentariu, din cauza: ca onorab. publicitate romana de multu possiede articlui, correspondintiele, dissertationile, criticele literarie si poesiele religiose alle testui individu, pre carele Dv. avureti cutedarea a-lu attacă in asi termini neloiali.

De la Satmariu, penetrandu in centrul Terrei Oasiului, inse me voiu restringe la acea assertiune respective pro feta a frati este in Cristosu a Dnului Replicant. Manu si preutul din Bissadu inca sunt ammenintati de acesta sorte d-a-si parasi turmele — fiindu in procese continue si invernnate cu insi-si poporenii loru” — Da, da, profetul meu! inse era necessariu ca se adangi si casulu „candu adeca Dvostra ati deveti episcopu sau cellu pucinu canonici Ar-menopolitanu.

Pana atunci inse, Domnul meu! am onore ati attrage attentiunea laudavera la acea impregiurare cam caracteristica; — deca ce pote fi cauza de, pre candu cei cu nescese continue, prin poporenii in veru-nati deveniu alessi de membri comitatului comitatensu — consuferii Dalle cu pacea si popularitatea bucinata nu sunt in stare a prendre neci in dieta neci in comisatu uniculu locu? — Causa a deverata asta data o retacu din uniculu motivu, ca prin revellarea ei s'aru blamá unii, cari sunt straini; replicei Dvostre.

Dupa aceste eram la finea Duplicei melle, unde ecca cu numerul 33. allu „Fed.” pri-mesecu correspontint'a „Pacalitulu” prin Satmariu — frate de cruce alu Dlu din Baia-Mare; — O Sanctas gentes! — Citescu — in data observu ca bunulu Domnedieu allu Romanilor mi l'a datu — nec ego melius — si disputa contr'a Baia-mareanului. — Si ina, la casu, candu titerile melle aru fi tota la urech'a surdului din Baia-mare, me nutesce sperant'a, ca va fi desceptatu prin nesesi contraproble proselitilor si assecelorul alle; deci era-si imploru permissiunea On. publicu pentru ca se potu face scurta conturatate cu aceste doue replici renumite.

1. Dlu din Baia-mare asseredia ca „Manu-lu Napoianu sunt omeni fara ori ce meritu” din contra „Pacalitulu Satmarelui” in mintea meritelor zelosilor barbati ammeniti se pleaca.

2. Baiamareanulu discuta ca „acestu triumvirat passindu pre facia ca apostoli ai Romanismului, cu tote senti eminte le infaccate nationale a remas in lupta singuri — si reactiunea a triumfat” miserulu pacalitu din contra, in tota naivitate sa marturesce contrariulu dscandu, si fara acesti trei domni amu avutu preuti de statu causei nostre nationale, si a di ave-ru de stulli, cari nu concedu nimenui zelulu loru atatu nationalu catu si beserit'eu” — acesta confruntare inca n'are trebuinta de commentariu. Inse pentru orienta-tia sigura a Onorab. lectori sum totu-si im-pinsu a face pucina esegetica si aici. Adeca rochi'a Turtiului dupa replicantele Bai'a e

— g r a s s a* ca atare merita a fire salvata de unu Manu, Branu, Napoianu, cu ori ce pretiu fia si assaltu.

Punctele strategice precum si armele s'au avisatu din Baia-mare, inse nu au fostu cine se le intiellega; — Urmările sunt triste ca-ci in locu se lupte pentru scopulu prefisit, combate unulu in contra altui-a; frumosa armata, mai frumosi combatenti, si mai ecclatanta victoria? ! dà-mi Domne totu astfelui de contrari!

Nose ca se nu perdemu tempulu mai pretiosu decatul aurulu — ve provocu Domnilor replicanti! la mai diliginta studeare a articulului acelui-a pentru Dv. atatu de omnosu, ca se ve convingeti, cum acolo nu sa innegritu neci zelulu religiosu, nu s'a pusu sub cestiu neci activitatea si cumca nu s'a petatu neci onorea preofiloru din acelui tienutu, ci acolo s'a aseratu a) conduceatorii poporului acelui-a neci de nume nu cunoscu grammatic'a romana b) Onorab. publicu romanu are mai chiara scientia despre tier'a Hotentotiloru, decatul despre aceste commune romane c) A collo diurnalele romane sunt nesce obiecte necunoscute. d) in acelle parti generalmente domnesce unu cosmopolitismu rigidu.

Vedeti, Domnilor replicanti! astfelui de assertiuni chia-re nu se potu refrange cu, tec-hem-e, un su cu o u a* sau prin astfelui de argumente: ca fia iertatulu parcuru allu Turtiulu a cascigatu capitale basericelui selle, ca beseric'a din Gherti'a-mica dispune de preste 12,000 — fia brandia si multa si buna, nu are pretiu daca... — ? ca in Gherti'a-mare s'a edificatu beserica pomposa, in Odoreu, inca e beserica pomposa, inse mai bene fia de lemn, decatul cu inscriptiuni magiare — mai incolo, ca triumviratulu e fora o-i-ce meritu, si va fi silitu a-si parasi parochiele? ! cu astfelui de metoda veti profitat acesea, de publicul romanu — nolle velle — va fi adstrinsu a applica preste caracterele si capacitatea Dvostre sententi'a „dum fugiunt vicio Stulti, in contraria curunt.”

Assertiuni chiare si positive se refrangunmai si numai prin contraprobe asisderea chiare si positive. Poftim la prassa. Assertiunea la a) se va refrange numai atunci candu replic'a va fi conceputa, stilisata sau cellu pucinu depurisata, de conduceatorii poporului amintit; pentru ca, ertati Dnilor replicanti din Baia si Satmariu, suntemu numai nesce advocati — pote nechiamati — in totu casulu egoisticu. La b) provocatii Domni pastori suffi. se documentedie ca: daca nu de la crearea lumei, cellu pucinu de la descalecare romanilor in aceste parti, cine? candu? si ce? a relationatu publicului romanu despre aceste locuri alle lui Traianu? la c) intereseatii domni pastori binevoiesca a avisat numerii currenti ai diurnaleloru, sub cari sunt prenumerati si ce felu de diurnale? de sine se intiellege ca vorba e de diuarie romane, si se se faca unic'a exceptiune cu privire la Dnulu prota Vasiliu Andercu in fine la d) cine? candu? si ce summa a testatu sau contributu, si pentru ce scopuri natiunale romane? ! Si atunci, Domnilor meu! ve assignerediu: ca insu-mi, tota pre acesta calle a publicitatii mi-voiu recunosc „meam maximam culpam” insu-mi voiu eschiamá primulu, se viedie aceei zelosi preuti cu spiretu romanescu, la multi anni!

Inse pana la acelle calende de siguru grecesci, Domnilor meu replicanti, tienu tare la celle ce am scrisu.

In fine amaru „paealitulu” din Satmariu la suatulu seu „mai bine faceai daca taceai” am se-i observu: insu-mi amu esperiatu ca „mai usioru e a tacé” apoi inca si mai usioru e „dolce e far niente” inse in acea cunoscintia firma, ca aceste atribute Creatorele naturei-le au retinutu pentru animalele celle mai viles, postima folositi-ve, nutriti-ve cu d'inselu, eu din parte-mi voiu remané amiculu activitatii, allu a c t i u n i i chiaru, intru intiellessu natiunale si nu numai puru si simplu besericescu.

„Armeno, olitanu.”

De sub Cetatea lui, din Geliu in Maiu 1873.

Dle Red! Permiteti-mi pucinu locu in pretiuitulu Dv. dinariu „Fed.” Voiu fi forte securti si obiectivu. Imbetranit in diltele melle totu deaun'a mi-a fostu uriti lingus-

torii tereitorii si venatorii de gratia pre calli necuificabili, de ora ce amu fostu si sumu convinsu ca atari individi mai multu ruinedia decat edifica.

Azi ceteiu Dle Red. in diuariulu DV. Nr. 23, nu articolu de langa Clusiu in care Dlu prot este laudat intr'un modu essageratu. Eu totu deaua' m'ama interessatul de inventatiul poporului in genere, dara in specie de filu din protopopiatulu Clusiu, unde am vediut procedur'a la trei dd. protopopi, doi acum canonici in Blasius, pre cari Dlu aduatoriu i accopere cu umbra grossa.

Dlu adulatoriu „unu romanasiu” dice ca a facutu una callatoria de la Clusiu pana la Meseiu, — se-mi ierte dlu „romanasiu” daca i voi dice ca nu au facutu nice o callatoria, ci a scrisu din unghie, fara de nici o notitia, daca potemu imbeti lumea cu apa rece, pentru ce se nu-o facem? cum stau scolet in protopopiatulu Clusiu indata i voi areata, era pana atunci intrebui pre dlu „romanasiu” ca are cunoscintia pedagogiei modernie si respectivu a cerintiilor invetimentiui, invetiatoriu e sau ba? occupa-se cu legarea starii invetimentiului la alte popore? Si daca da, reu face destullu, ca-si perde tempulu cunoscintiei forte anguste.

Venindu la nodulu gordianu, la starea invetimentiului din protopopiatulu Clusiu, iniati de a da o icona viua, punu modest'a intrebare: candu e ore mai usioru a manca? candu e blidulu golu, sau e plinu de diumitate? apoi in legatura cu acesta, candu a fostu mai greu a fi Ercule in 1850? sau asta-di, candu sau introdussu scolele dupa norm'a deacumu, dupa ce antecessorii, despre cari au vremu se scimu nimic'a au ruptu ghiaci? responsulu e evidentu si cine a fostu acelui rumpeturui de ghiacia in protopopiatulu Clusiu? fostulu de atunci protopop pre care totu tierranulu la cunoscuse sub nume de Negru-Fekete, ellu a fostu intemeiatoriulu si poporulu pana asta-di l'amintesce cu dulce suvenir, successorulu d-sale fu eruditulu barbatu d-lu Pamfilie carui-a intru addeveru i-a diacutu la anima caus'a scoleloru.

Iesu eu, ca si noulu protopopu va fi zelusu, inse in unu tempu asi securu, erteme lumea, nu a facutu ce-va nou, precum in Dretea, sub d-lu Pamfilie a fostu lefa invetatoriului 160, fl. v. a. acumu e redussa la 70, fl., Agiresiulu inca sub d-lu Pamfilie a avutu invetiatoriu zelosu, si potu tocma la comun'a acesta se provoca d-lu „romanasiu” candu dice, ca fetiorii si fetele canta in beserica, acesta nu e meritulu invetiatoriului present, care nici urma de classe nu are, fiindu cu viiululu pre spate si invetiatu in charge scola. Tautiulu, in care numai in dfilele treceate s'au destituitu invetiatoriulu din causa ca la luarea essamenului prin delegatulu protopopului a afflatu ca nu numai princiul nu sciu ceti, ci nice insu-si invetiatoriulu, despre care sciu din fantana sigura, ca are deplina cunoscintia si laudatulu protopopu din es-saminare? Acum dle romanasiu ti-se vedu unghiele din saccu. Apoi ce e Sumurduculu, unde de priu Februaru nice unu pruncu nu ambla la scola? Buda-vechia? unde unu „obsitariu” e docente.

Apoi cu starea celoru latte scole nu voi desgusta pre on. lectori, nu potu totu-si ca se nu ammintescu Lapuulu, unde sub dl. Fekete era scola de modelu in totu com. Clusiu, era asta-di se pote dice, cu dorere, cea din urma scola, avendu docente unu obsitariu si acestu-a ne avendu urma de clasa.*

D'in cotulhu Dobic'a, 1873.

Domne ce au gressitu Teutisionii (Nyárló Kékes) de d'atatea ori se despoile de subsistint'a materiala, prin omu'nii fara semifri, fara lego, si fara caracteru, demoralisati! Doue despoeri alle Teutisionilor prin legi (fari-de-legi) de o summa de 15,000 fl. v. a. le romu trece cu vederea si ne vomu occupa

*) Dederam locu acestoru reflexiuni, observandu narai atat'a ca „qui plantavit et qui rigavit” assemene meritu are, era presupusetiunea de venarea gratiei, pentru ore cari lande, sia si essagerate, se nu o admitemu indata si la tota occasiunea ca intemeiatu. De si egoismulu este prelatitu, se credeam in nobile si desinteresate indemnuri.

de a trei'a despoiare, ce ni stă la usia. In tomm'a annului 1871 venira jogbiztoisulu Major János in Teutisiu si numai de catu transisse in Lechintia dupa gendarmi si luara unul cate unulu d'entre poporeni intre pusi, i dusera la curtea lui Wesselényi Béla din locu si i facura se traga cruce pentru desmele vieloru; in dar a vrutu cine-va se intrebe, ca ce insema tragerea de cruce; in dar nu a voit'u care-va se proteste; in dar nu a voit'u cine-va se i spuna, ca viele nu sunt facute pre locu domnescu si se tienu de mosfe, pre cum si gradinile loru; in dar a voit'u care-va se dica ca in ante de 1848 n'au datu atata decima, ca-ci n'au potutu, fiindu ca gendarmii de la spatele omului, dupa porunc'a lui Major János lu-ammenintia si strapungea cu baionetulu in spate spre a trage cruce, la ce omenii in ante assistentiei de gendarmi i-au si implinitu scopulu seu infernale. Ba, pre unu intelleginte din locu Ilie Suciu nici nu l'au chiamatu de facia, ci punendu in batjocura pre d'insulu 10 1/2 feriie vinu decima pre totu annulu, pre candu in ante de 1848. totu pentru vi'a acesea, tatalu densului au platit 2 feriie, lau subscrissu si i-au trassu cruce Major János in tocmi, ca unui omu fara crescere si care nu scie scrie. Major Janoe serbu, pre tempu romanilor au fostu romanu, era acum e cellu mai incarnatu magyar prasitu pre aci, omu nesatiosu, omu care pururea sare dintr'o deregatoria in alta, omu care a fostu catu-vu tempu adjunctu de solgabiro in cerculu Buzei, care l'au si sbicinitu de ovesu mai cu sama. Bacura-te Majere dorati-vei potestempera potf'a nesatiosu cu decimele Teutisionilor. In annulu urmatoriu, 1872 ne-am tredutu numai cu o ammenintare, se platim rat'a prima de decime, cam cu 2200 fl. v. a. Amu alergatu si amu bagatu advocatu pre D. Augustu Munteanu din Gherla, inse nu scimu daca din nepassares D. salle, sau din mai bun'a dotare a contrariului nostru, nu ne potemu bucurá nici de unu rezultat, ca-ci acum numai atata ne astepta, pana ce se voru coce holdele; apoi odata ne voru inundá ca locustele; spre a le luá d'in gur'a prunciloru, pentru decime.

Si astfelu siliti a vinde si cate vite mai avem, si asi de aci inainte vomu lucră mo-siele cu sap'a in locu de plugu, ca pe tempu migratiunii poporeloru barbare.

Facem attentu pre on. publicu, si mai cu sama pe D. ministru de justitia Pauler ca se dispuna a se tramite commisione in Teutisiu, se se ieé lucrul in meritulu lui, si se finu usurati de ce suntemu spessati pre nedreptu, ca cu summa de bani scosa si storsa de pre noi se potemu solvi contributiunea, ca-ci suntemu remasi in restantia mai pana in crescutu.

T e u t i s i e n i .

Blasius, in 22 Maiu, 1873.

Stimate Dle Red!

Societatea de lectura a teologilor de la Seminariulu archidiecesanu gr. cat. centrale din Blasius va tiené o siedintia publica in 1 Juniu st. n. a. c. dupa Programm'a urmatoria:

1. Invocarea spiritului santi, prin corulu seminariale.

2. Deschiderea, prin D. prefect de studie Gedeonu Blasianu.

3. „Cate-va trasure d'in vieti'a episcopului Ioanu Innoc. Clainu” discursu de Nicolau Gaea teol. an. IV. rostitu de autorulu.

4. „Romanulu” poesia de G. Tautu, cantata de corulu seminariale.

5. „Transilvani'a” poesia D. Urisianu declamata de Ioanu Campianu teol. an. II.

6. „Fantasia” piesa compusa si essecutata pre violina de Traianu Costandu teol. an. I. cu accompanimentu.

7. „Folosulu si confessionalitatea scoleloru poporale” diseratiune de Vasiliu F. Saltelechi teol. an. IV. cetita de autorulu.

8. „Diorile” poesia cantata de corulu seminariale.

9. „Franci'a la an. 1870” poesia de Iosifu B. Vasile teol. an. IV. declamata de autorulu.

10. „Patriotulu bunu si renegatulu” dialogu compus si rostitu de Teodoru Popu teol. an. II. si Arseniu P. Bunea teol. an. I.

11. „Cuadrilu” essecutatu de music'a instrumentale a alumn. semin., sub conducerea Dui magistru de musica M. Cozacu.

12. „Maisteru-strica“ satira umoristica, declamata de Teodoru Crisianu teol. an. III.

13. Inchiderea.

14. Mersulu ostasilor Romani din Bassarabia“ cantat de corul seminariale.

Iosif S. Vasilcu, Dionisiu Velicea,
presed. not. coresp.

VARIETATI.

** (Deputati alessi.) Pentru congresului scolariu, ce se va tine in Blasius, s'au alesu pana acum'a: D. D. G. Baritiu, Ar. Dennisianu, Lad. Vaidia, S. Asente, bar. Poppy, bar. Ursu, Ios. Popu, Leont. Popu, Dr. Stoia, P. Dunca si Ducca.

** [Lumină]. Redigerea organului „Lumină“ este incredintata D. D. Goldis, redactoriu conducatoriu, Georgiu Popa si Ionu Moldovanu, corredactori.

** (Impartire.) De consistoriul biser. rom. gr. ori. din Oradia-Mare se tien urmatorie siese protopresbiterate: a Oradii-Mari cu 60 comunit. 32,528 suflite; a Pestesului cu 54 com. 34,540 sufl.; a Tinerii cu 33 com. 30,469 sufl.; a Beliului cu 43 31,248 sufl.; a Beiusului cu 54 com. 33,310 sufl. si a Vascului cu 50 com. 30,528 suflite. Dece la o lalta de consistoriul oradane se tien d'in 294 comunitati 194,623 suflte. „Lum.“

** (Venitul ueuratu) incurzu de la balul d'in Blasius, datu in 19 Jan. a. c. in falosulu Reunionnei femeilor romane este 227 fl. 45 cr. v. a. Intre generosii contributori era videtu pre metropolitulu Dr. I. Vancea contribuindu 100 fl.

** (Macedo-Romania iau semne de vietia.) Din corespondintele din Macedonia se vede că si intre Romanii de acolo s'a desceptatu ide'a de a se emancipa de administratiuna religiosa a clericilor greci, avendu de esemplu si stimulu emanciparea besericei nationale bulgare. Urmatorul pasagi din o corespondentia inserata in „Courrier d'Orient“ ni dă o idea despre acesta: Fiindu că Romanii din Pindu platesc diumetate leaf'a ce se platesce episcopului de Greben'a, ei declara in publicu că nu voru potea sufferi a li se tramite pop'a Nicola ca episcopu si nici ca simplu preot: că daca Patriarhulu lu numesc episcopu de Greben'a, Romanii se voru vedé siliti să cera unu episcopu d'intre densii, era nu d'intre greci, precum au facut Bulgarii cari alegu pre episcopi d'intre connationalii loru. Este bine că se face acesta declaratiune in publicu pentru ca Romanii, la trebuintia să-si pota face valabile drepturile loru pre langa guvernul otomanu,

** (Unatruim fu allu jumim e romanu.) Sub acestu titlu apparu in Nr. 35. din a. c. allu diariului „Albină“ redactat de Dlu V. Babesiu, o nouata d'in Vien'a, carea ni spune că: „medicinistul de allu doilea anu V.. B.. a fostu celu d'antai d'intre studentii romani, carele cu successu escellinte a sustinut tote trele esemenele d'in scientiele naturali“ etc.

Nu me poteam mira destulu despre laud'a pasa pre collegulu mieu, si spunendu sineuru mi-pare ridiculu: cum pote unu parinte intr'o foia publica, redactata de d'insulu, să-si laude pre fioul seu si inca in unu modu asiá essageratu??

Sensatiunea, ce a produsse acesta publicatiune in studentii romani de aci, credu că si-o pote intipui ori si cine.

Nu d'in ambitiune neci d'in invidia, — departe se fia acesta de mine, — ci pentru că O. Publicu romanu să nu cugete: că dora intre studentii romani medicinisti „numai unul“ a depusu esemenele amentite ca destinctiune, si că med. V.. B.. ar' eselle singuriu intre ei, si de alta parte pentru că in venitoru asiá ce-va, ce pana acumu numai in „Albină“ am ceditu, să nu se mai publice prin diarie, — d'in aceste cause mi-ieu libertate a face urmatoriele observatiuni:

a) E falsu că collegulu mieu V.. B.. a sustinut tote trele colloquie, ci unul la depusu in decembre 1872, allu doile in dillele

trecute, era de allu treile numai „Albină“ scie.

b) La ultimulu esamenu allu med. V.. B.. nu a assistat „lume mare“ că-ce neica nu erá curiosu, ci numai unu numerude studenti ca la ori si care colloquiu, si in pecie d'intre Romani au fostu presenti numai ei, cari aveau să depuna si ei esamenu allu atunci sau in un'a d'in dillele urmatorie.

c) Că cuvintele: „Profesorele Dr. Schrada erá neobositu intru inventarea si punea de cătu mai grelle intrebări, dar' in asociație gradu erá suprinsu si chiaru uituit de respunsurile romanului“ etc. sunt prea esagerate, vede ori si cine.

d) Nu e adeverat că med. V.. B.. a sustinut „inainte de toti medicinistii rom.“ numitele colloquie, ci d'in contra, sunt mult, chiaru si d'in an. II, cari au depusu in apta tote trele s'au celu pucinu căte doua totu eu successu escellinte, si inca in sem. I, deca inaintea Dsalle. Med. V.. B.. are collegi cari, desi candu venira la Vien'a abia cunoscuse in cătu-va limb'a germana, otusile-au depusu ca si Dsa. Ore acesti teni nu sunt mai meritati decât collegulu mieu V.. B.., carele scie mai bine limb'a germ de cătu cea materna?!

In genere: unu „colloquiu“ fia fostu cătu de stralucit u prea „ne însemnatu“, incătu să pota merită laude in unu diariu publicu.

Daca doresce Dlu Redactoru V. Babesiu, eu i-potu spune numele studentilor amentiti si i-potu documenta prin testimonie valide adeveritatea observatiunilor melle.

De ar fi scrisu D. Red. Babesiu despre Dr. Ioanne Mog'a, unu teneru d'in Transilvania, carele in vre-o cinci lune dupa ce absolvise a si depusu tote „rigorosele“ cu successu „escellente“ si fu promotu la demnitatea academica de „Doctoru in tote ramurile medicinel“ — carele intra adeveru au fostu „unul d'intre cei d'antai“ d'in studentii absoluti, cari au finitu asiá iute si pre carele la promotiune Dl. Späth l'a laudat publice — atunci laud'a ar fi fostu si demna si meritata si toti ne am fi bucurat de dins'a.

In fine mai am să amintescu, că nu intielleghu, cum „Albină“ poate numi esemenele unui studentu: „unu triumfu allu junimei romane?“ si inchiau repetindu cuvintele unui doctorandu, relativ la veracitatea. Redactiunii „Albină“ — „Ce garantia avemu, ca să potem da credientu unei Redactiuni, carea nu se sfiesce a mistifică pre cetitorii sei?“

Unu collegu allu lui V.. B..

Anunciu.

Nr. 114—1873 Presid. Comitetulu Asociatiunei transilvane, la cererea Comitetului arrangiatoriu pentru primirea membrilor Assoc. la adunarea generale d'in Deva, d'in motive ponderose, in siedint'a sa d'in 10 Maiu c. n. a. c. s'a afisatu indemnitu a stramută adunarea generale pentru anul curent de 4, Augustu, cal. nou, a. c. diu'a desfisă de adunarea generale de la Sabesiu, — p. r. 11 Augu st. cal. nou a. c. si dillele urmatoare, totu in op. p. id. l. u. D. e. v. a.

Ceea ce prein acesta, conformu §§-loru 14, 21 si 25, d'in statutele Assoc. se adduce de tempuriu, la cunoșcientia publica.

De la presidiu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Sabiul, in 20. Maiu, 1873.

Jacobu Bolog'a, Ioanne V. Russu,
v. presedinte secreteriu, II.

Francia. In nr. tr. am fostu disu, că „daca acestu passu va succede“..., inse, dorere, scirile mai recente ni arreta, că in momentulu candu pusseramu acea conditiune, să intenplă contrariulu de la ce acceptam. In 24 Maiu Thiers, presedintele Republicei franceze, dimisioană si in loculu lui monarcistii alessera cu majoritate de 27 voturi pre maresialulu MacMahon.

Intre actualele impregiurări d'in Francia este lucru desertu a face combinatiuni, deci de o camdata lasămu se urmedie pre scurtu istoricul acestei catastrofe infriosiate.

In siedint'a d. m. de la 24 Maiu depus, Boet propune urmator'a ordine de dî: Adunarea natională incrediindu-se in declaratiunile guvernului si acceptandu, ca acestu-a să pornescă pre calcea politicei conservatorie, trece la ordinea dîllei. — Adunarea nat. se pronuncia pentru prioritatea propunerii lui Ernoul. Dupa aceea se pune intrebarea, daca votisarea are să fie nominale; ceea ce se respinge cu 375 contra 343 voturi. Adunarea nat. primesce apoi cu 360 contra 344 voturi propunerea lui Ernoul. Baragnon dice: „Supremul interesu allu tierrei pretinde, ca guvernul să manifeste cum s'a determinat, spre care scopu propune a se tienă siedintia si ser'a la 8 ore.

In siedint'a de sera, Dufaure face cunoscute, că in urm'a siedintiei, tie-nute d. m. ministrii au datu dimissiunea loru in man'a lui Thiers, care a primit-o. Totu o data presinta urmatorulu nunciu. „Dle presedinte! Am onore a prezintă Adunării nat. demisioanea mea ca presed. republicei. N'am trebuita se mai addaugu, că guvernul va plinfi tote detorintiele sale, pana ce va fi supplinitu. Thiers, membru Adunării nat.“ — Buffet, presed. camerei cetece urmator'a dechiaratiune; „Demissionandu D. Thiers, presed. republicei, propunem ca Adun. nat. să purceda numai de cătu la alegera urmatorului lui Thiers. Changerin, Ducale de Broglie, Delille, Beulé, Ernoul, Baragnon, Cerdrol.“ (Intrerumperi. Strigări in stang'a: Henricu V! Bazaine! etc.)

George cere, ca Adun. nat. să se pronuncia daca primesce demisioanea, ce tierr'a nu o primesce. (Aplause in stang'a.)

Joubert dice, că regulamentulu casii prescrie, că nu se pota trece preste vre-o demisioane târa a o fi primitu. „Dvostre,“ dice ellu, „nu poteti purcede altmentrea facia de primulu funcțiunari allu Republicei, facia de acelula, care ne-a eliberat.“ Totu astfelu continua si inchiau discureul seu intre applauzele stangei. — Dupa acestea Buffet cetece urmator'a, subscrisa de numerosi deputati d'in stang'a, Adunarea nat. se decidia că nu accepta demisioanea lui Thiers. Acesta propunere se respinge cu 368 contra 340 voturi. Buffet, presedintele voiesce se vorbesca, inse este de repetite ori intreptu. Se nasce tumultul infriosiatu. Dupa incetarea tumultului se face alleg'rea, si maresialulu MacMahon capetandu 390 voturi, se proclama presed. Republicei; unu votu a capetatu si Grévy. Deputatii republicani s'a obtinutu de la votisare. Presedintele Buffet si intregul birou se duc la MacMahon spre ai face conoscutu, că este allessu presed. Republicei.

In ser'a de la 24. Maiu 51 membri ai uniunii republicane subscrise si publicara urmatorulu manifestu: „Concetatiuni! In situatiunea, in care Francia se vede arruncata prin actua-

lea criza politica, este de cea mai mare importanța, că pacea si liniscea se nu fia conturbata. Ve conjuram a evita tote, ce aru poté immulte irritatiunea publica. Liniscea neci candu a fostu mai necesaria că acum'a. Remeteti in pace! căci e vorba de salutea Franciei si a Republicei.“

In siedint'a de nopte de la 24 Maiu la 11^{1/4} ore Presedintele came-rei Buffet anuncia, că maresialulu MacMahon a primitu, de sf nu făreati, a fi presedintele republicei. La mediul noptii, candu deputati esau d'in camera, multimea de poporu i intempiu cu: „Se traiesca Thiers!“

Sciri electrice,

Paris, 25 Maiu. Nouul minister se va constitui astăzi. „Diua-riul officiale“ anuncia, că Adunarea natională a primitu demisioanea lui Thiers, si că a allesu pre MacMahon presedintele republicei. La inchiriarea siedintiei de eri Bufet presed. came-rei primi de la MacMahon urmator'a scrisore: „Domnilor deputati! Io ascultu de voint'a Adunării nationale, scutatoria suveranității nationale, candu primescă demnitatea unui presedintele allu republicei. Patriotismul meu se supune unei grelle responsabilitati, inscu cu ajutoriul lui Ddieu si allu armatai, carea va fi totu-de-una o armata de apperare pentru toti omenii de bine, speru că vomu poté continua impreuna opera eliberării pamantului francesu, si vomu poté restabilii ordenea si moral'a in terra. Vomu sustinem pacea interna dupa principiile, pre cari se basedea societatea de presinte. (Va se dica, dupa principiile republicane.) Si spre acesta vi dău porol'a mea ca omu de omenia si de soldatu.

Vien'a, 27 Maiu. Allegeriele pentru Reichsrath se voru face in Octombrie, si dupa allegerie facute Reichsrathulu numai de cătu va fi convocat.

Vien'a, 27 Maiu. Diuariul „Bohem'a“ comunica, că allegeriele directe se voru scrie pre mediloculu lunei lui Octombrie. Dietele provinciale voru fi convocate, numai dupa ce si Reichsrathulu va fi convocat.

Florenci'a, 27 Maiu. Diuariul „Giornale di Firenze“ anuncia că Corcelles comunicandu Papei, in prezent'a lui Antonelli, intemplantul d'in Francia, Papa s'aru fi pronuntat cu multa bunavointia asupra lui Thiers si Rémusat.

London, 27. Maiu. Scirile cele mai recente, ce sosescu nu sunt prea imbucuratoria. Poporatiunea este forte irritata a supr'a guvernului lui Gladstone. Acestu a se porta forte neindestulitoru facia de miscările si tendintiele Russiei in privint'a cestii complicate d'in Asia, mai cu seamă in privint'a cestii Chiwa unde Russii facu progresse d'in din dî.

Burs'a de Vien'a de la 27. Maiu, 1873.		
5% metall.	70.25	Londra 108.80
Imprum. nat.	73.80	Argintu 107.75
Sorti d'in 1860	102.50	Galbenu 5.17
Act. de banca	942.—	Napoleond'or 8.74
Act. inst. creu.	321.35	

Propriet., edit. si red. respundjet:
ALEXANDRU ROMANU